

PEDAGOGICKÁ FAKULTA JIHOČESKÉ UNIVERZITY

ČESKÉ BUDĚJOVICE

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Televize a její vliv na volný čas dětí v MŠ

Bakalářská práce

TV and its Influence on Children's Free Time in Kindergarten

Bachelor's Thesis

2010

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

Autor práce:

Lenka Válková

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 30. 6. 2010

Děkuji panu magistru Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za partnerský přístup při vedení této bakalářské práce. Dále poděkování patří všem rodičům, kteří věnovali svůj čas a odpověděli na mé otázky.

Anotace

Ve své práci se budu zabývat předškolním dítětem a jeho možnostmi sledovat televizní pořady. Bude mě zajímat postoj a názor rodičů, kteří tento čas ovlivňují a do jaké míry tomu tak je. Výzkum je zaměřen na zjištění přístupu, množství řízení ze strany rodičů a jak si rodiče skutečnost, že předškolní dítě televizi sleduje, uvědomují a co to pro ně znamená.

Abstract

My thesis will deal with the issue of pre-school age children and the possibility of them watching TV during kindergarten. I will address the attitudes and opinions of the parents who influence this time and to what extent it is. The research will focus on securing access to TV, management options that the parents possess, and what it means to the parents to realize that their child is watching television in kindergarten.

Obsah:

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Vymezení období předškolního věku	9
2 Vývojová charakteristika předškolního dítěte	10
2.1 Myšlení předškolního dítěte	10
2.2 Řeč předškolního dítěte	10
2.3 Motorika předškolního dítěte	11
2.4 Sociální oblast	11
2.5 Emoční a morální oblast	12
2.6 Tělesný vývoj	13
3 Rodina a její význam	15
3.1 Současná rodina	15
3.2 Rodičovská zodpovědnost	16
4 Volný čas	17
4.1 Charta výchovy pro volný čas	18
4.2 Volný čas předškolní dítě	18
4.3 Reálný „volný čas“ předškolního dítěte	19
5 Televize jako médium	21
6 Sledování televize	22
6.1 Televize a vzájemná komunikace	22
6.2 Televize a tělesná aktivita	22
6.3 Televize a jako chuť	23
6.4 Televize a násilí	23
7 Dítě jako divák	25
7.1 Dítě jako rizikový divák	25
7.2 Odlišnosti ve vnímání	25
PRAKTICKÁ ČÁST	27
1 Cíl práce	27
1.1 Předpoklady a výzkumné otázky	27

2 Metodologie	28
2.1 Dotazník jako výzkumná metoda	28
2.2 Administrace	28
3 Prezentace výsledků	30
4 Závěr praktické části	43
ZÁVĚR	45
SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY	46
SEZNAM PŘÍLOH A GRAFŮ	48

ÚVOD

Všichni včetně našich malých dětí se účastníme života v mediálním světě. V této práci vycházím z reality, že média jsou součástí našeho každého dne, nevyhneme se zprávám v rozhlase, v televizi nebo na monitoru našich počítačů. Máme na výběr? Můžeme se zříci účasti v tomto „podnikání“ s informacemi? Pokud tak učiníme, nedostáváme se mimo normu současného konzumního vnímání světa? Kdo tuto normu nastavuje? Je dnes normální televizi a počítač doma nemít? Neochuzujeme tímto rozhodnutím sebe a své děti o kontakt se svými vrstevníky a o nepřeborné množství informací, které se na nás valí? V případě, že přistoupíme „do vlaku“, jsme ochotni či schopni v dostatečné míře rozpoznat, co je již negativní a co ještě považovat za pozitivní vliv médií či jaké informace potřebujeme a jaké jsou pro nás přínosem?

V současné době slyšíme o mediální výchově. Mají ji zapracovány všechny stupně škol počínaje mateřskými školami ve svých rámcových vzdělávacích programech a následně školních vzdělávacích programech. „...v mediální výchově, na rozdíl od ostatních školních předmětů, po dětech chceme, aby zkoumaly, jak vědí to, co vědí. V mediální výchově se musejí pít po tom, odkud informace a myšlenky přicházejí, a ne přijímat fakt, že tu prostě jsou“ Cary Bazalgette, 1989 (in Mičienka a Jiráček, 2007, s. 8).

Lze skutečně předpokládat, že čím dříve se děti naučí ovládat techniku, televizi, video, počítač, tím lepší bude jejich připravenost na konkurenční prostředí společnosti.

Proč nezacházíme s televizí jako s knihou? Máme možnost si vybrat, jakou knihu chceme číst, a kdykoliv máme možnost knihu zavřít, stejně tak jako si vybrat program a vypnout televizi. Proč je tak diagonální rozdíl mezi počtem lidí, kteří čtou a těmi, kteří sledují televizi? „Televize nejenom že lidi odvedla z knih, ale především změnila jejich způsob trávení volného času a vůbec způsob přijímání a zpracovávání informace“ (Blažek, 1995, s. 40). Je to tím, že je to snazší. Stačí toto zdůvodnění pro porozumění danému problému?

Vybíráme si tu snazší cestu k informacím, tu méně namáhavou. Vychází to z podstaty života, jít tou nejméně náročnou cestou? Jako rostliny, živočichové, mají-li podmínky, rostou, bují, rozpínají se. I malé děti, pokud budeme každé ráno obouvat, nemají potřebu se obouvat sami, navzdory tomu, že to zvládají.

V naší společnosti je rodina, rodič zodpovědný za výchovu svých dětí, on je tím, kdo

nastavuje hranice, ve kterých se bude naše další generace pohybovat. Uvědomuje si současný rodič tuto roli? Ví, že má tuto zodpovědnost? Je k tomu kompetentní? Není aktuální otázkou, zda má dostatek informací, ale spíš to, jestli si umí informace najít a vyhodnotit, najít si vhodné řešení pro sebe a svou rodinu. Má na to dostatek času? Nebo je vláčen tempem společnosti a je rád, když „vypne“ u sledování nekonečného seriálu? Neučíme to samé naše děti? Proč ne raději procházka přírodou? Proč šlechtíme menší a menší plemena psů, která na procházkách nosíme v náručí, protože by cestu neušla? Co by dělali všichni po večerech, kdyby nebyla televize? Kdyby nebyl Večerníček?

TEORETICKÁ ČÁST

Motto:

„ ... je obrazovka pro dětský vývoj hrozbou, vcelku neškodným přístrojem nebo příslibem do budoucnosti?“

Bohuslav Blažek

1 Vymezení období předškolního věku

V naší společnosti se za předškolní období považuje věk dítěte od tří do šesti let. Velmi precizně charakterizuje toto období prof. Zdeněk Matějček, který *„... se přiklání k věkovému vymezení předškolního období na 3 - 6 let, kdy dítě zpravidla vystupuje z okruhu rodiny a rozšiřuje si svůj obzor a sociální zkušenost pobytem v mateřské škole. V tomto smyslu hovoří o „předškolní zralosti“ pro vstup do mateřské školy jako stavu, kdy se vnitřní předpoklady psychického, fyzického, kognitivního i sociálního vývoje setkávají s potřebnými dovednostmi“* (Opravilová, 2005, s. 16).

Odlišně je vymezen tento věk v zahraničí, kde je za předškolní věk považováno období od narození do zahájení povinné školní docházky. *„Předškolní vzdělávání, zahrnující celé období od narození dítěte po jeho nástup do povinného školního vzdělávání, se proto ve státní vzdělávací a sociální politice prosazuje jako samostatná oblast“* (Opravilová, 2005, s. 17).

Za počátek předškolního období můžeme tedy považovat narození dítěte, ale též až nástup do mateřské školy. Uzavírá ho nástup do základní školy, který je především sociálním mezníkem. V současné době děti nastupují do školy nejčastěji ve věku ukončených 6 let, výjimkou jsou děti s odkladem školní docházky. O odklad školní docházky v roce 2009 požádalo téměř patnáct procent rodičů. Za nejčastější důvod je udávána nezralost dítěte. V důsledku odkladů nastupuje do první třídy více než polovina dětí později. Odklady se týkají častěji chlapců než dívek, a to přibližně dvojnásobně. Druhou výjimkou jsou děti nadané, sociálně zralé, které mohou povinnou školní docházku zahájit již ve věku 5 let za splnění daných předpokladů, posouzení lékaře a psychologa.

2 Vývojová charakteristika předškolního dítěte

Znakem charakterizujícím předškolní období je postupné uvolňování vazeb na rodinu a rozvoj aktivity, která umožňuje dítěti, aby se uplatnilo a prosadilo mezi svými vrstevníky. K tomu přispívá osvojení běžných společenských norem chování, znalost rolí a dosažená úroveň komunikace. Přetrvává živá nespoutaná fantazie neomezená realitou. Důležitým úkolem předškolního období je vyrovnat se a překonat prelogické a egocentrické myšlení, které je vázáno na jednostranné nahlížení situace.

2.1 Myšlení předškolního dítěte

Oblast myšlení je vázána na konkrétní činnosti a konkrétní věci. J. Piaget (1970) charakterizoval myšlení v předškolním věku jako názorné a intuitivní myšlení. Tedy myšlení prelogické, subjektivistické, závislé na aktuální situaci, tedy vázané na přítomnost.

Langmeier (1991) uvádí další charakteristiky myšlení: myšlení je egocentrické, antropomorfické, arteficialistické.

Vágnerová (2000) klade důraz na magičnost a fantazii, která vychází z arteficialismu a antropomorfismu. „Pro dítě je zřejmě nejsnazší vyrovnat se s tlakem reality, s nedostatky vlastního myšlení i zkušenosti pomocí fantazie, která má relaxační, emociálně příznivý účinek“ (Vágnerová, 2000, s. 106).

Poznávání se v tomto věku projevuje především v zaměřenosti na nejbližší svět a pravidla, která v něm platí.

2.2 Řeč předškolního dítěte

Vývoj v řečové oblasti je velmi rychlý a komunikační schopnosti dítěte se prudce rozvíjejí a zdokonalují. Dochází k rozvoji a rozlišování slovní zásoby jak aktivní, tak i pasivní. Dítě vytváří z jednotlivých slov a jednoduchých vět složitější souvětí bez výrazných agramatismů. V komunikaci se řídí a svoji řeč si nadále osvojuje na základě nápodoby řeči a také jazykovým citem. Během vývoje řeči se dítě v jednotlivých věkových obdobích naučí znát a používat poměrný počet slov. Vývoj

řeči je tak postupný.

2.3 Motorika předškolního dítěte

Rozvoj hrubé a jemné motoriky a senzomotorické koordinace je důležitým krokem ve vývoji dítěte. Tento vývoj je velmi intenzivní a přirozený.

Dalším z kritérií rozvoje motoriky je vývoj kresby. Dítě se ve věku tří let věnuje kresbě spontánně. Považuje kreslení za hru. Jeho kresby zpočátku nemají název a nic neznázorňují. Je to pouze grafický záznam pohybu ruky, která drží pastelku či tužku. Tento pohyb dítě plně uspokojuje, uklidňuje a naplňuje. Postupným vývojem si dítě nakreslenou kresbu dodatečně pojmenuje, a tak začíná mít kresba konkrétní význam, označení. Ve čtyřech letech dítě maluje či kreslí s jistým záměrem, který není obvykle totožný s výsledkem. V pěti letech se záměr a výsledek kresby obvykle shoduje. V tomto věku je dítě schopno napodobovat podle předlohy stále složitější geometrické obrazce. Ve třech letech napodobí kruh, ve čtyřech letech křížek, v pěti letech trojúhelník, v šesti letech čtverec, v sedmi letech kosočtverec (Langmeier 1983).

Vývoj kresby postupuje i v záznamu lidské postavy. Podle Langmeirera (1993) lze vývoj kresby lidské postavy hodnotit takto: ve věku tří let se jedná o nereálnou kresbu – čárání, čáranici. Ve věku čtyř let dítě kreslí hlavonožce. V pěti letech má nakreslená postava hlavní části lidského těla a v šesti letech je kresba postavy propracovaná ve všech částech těla a je doplněna důležitými detaily. Často bývá zdobena a zkrášlována.

2.4 Oblast sociální

Vývoj v oblasti sociální je v první řadě uskutečňován v rodině. Rodina zůstává nejvýznamnějším socializačním činitelem. Dítě v předškolním věku se postupně začleňuje i do vztahů mimo působení rodiny, vyhledává skupiny vrstevníků. Zde zaujímá hlavní místo a úlohu mateřská škola, která nabízí dítěti další sociální role. Především je to role kamaráda, žáka, spolužáka. Předškolní dítě si postupně nové sociální role osvojuje a identifikuje se s nimi. Osvojování rolí ve skupině předškolních dětí je patrné zejména z toho, jak některé děti získávají oblibu spoluhráčů, jak mají

některé tendenci poroučet druhým a druhé se jim naopak podřizují. Jak se i mezi těmi, které mají sklon udržovat vedení ve skupině brzy rozliší ty, které si pomáhají hrubou silou a jiné, které „diplomaticky“ volí šikovnou taktiku. Kolem třetího a čtvrtého roku se projevuje soupeřivost mezi dětmi.

Při osvojování rolí se diferencuje mužská a ženská role. Dítě v předškolní době významně přejímá ve svých zájmech, postojích a hrách mužské či ženské chování. Je to patrné při výběru hraček, při volbě - typu hry, při vybírání spoluhráčů pro hru, při výběru prostředí, hracího koutku či centra aktivity. Dítě přejímá chování otce nebo matky.

Způsob osvojování sociálních rolí probíhá prostřednictvím dětské hry. Hra se stává v předškolním období hlavní činností dítěte. Hry úzce souvisí s rozvojem motoriky, kognitivních struktur s motivačně – volnými vývojovými faktory, s rozvojem a naplňováním sociálních vztahů. Formy dětské hry mohou být nejrůznější. Některé hry mají úlohu procvičovat tělesné funkce a podporovat aktivitu dítěte. Jsou to hry funkční a činnostní. Jindy jsou hry zaměřené na konstrukci, vytváření nebo tvoření. To je konstrukční či realistický typ her. V jiných případech při hře dítě využívá předmětů v přeneseném významu a přeměňuje svět podle své představy. Jindy si dítě samo nebo se spoluhráčem hraje „na něco“.

„Některé děti si vytvářejí pro svou hru ve fantazii společníky, které postrádají ve skutečnosti, nazývají je různými jmény, připisují jim různé vlastnosti a záměry, rozmlouvají s nimi, pečují o ně a samy se jim svou hrou připodobňují. Není to nic patologického, ale je to známka intenzivní, málo uspokojené potřeby dětské společnosti a současně i určitý způsob procvičování sociálních rolí“ (In Lagmeier a Krejčová 1998, s. 98).

2.5 Oblast emoční a morální

Emoce doprovázejí každé duševní dění člověka. Celková kvalita a intenzita emočního života člověka je ovlivněna temperamentovými vlastnostmi. Jde tedy o vrozenou a relativně stálou charakteristiku osobnosti, která ovlivňuje způsob citového prožívání a chování. Emoce a city lze charakterizovat jako subjektivní prožitky, které vyjadřují vztah člověka k sobě samému i k okolí (Vágnerová 1999). Emocionalita jako

celková emoční charakteristika jedince plní funkce orientační, poznávací, hodnotící a regulační. Emoce ovlivňují průběh všech dalších psychických jevů.

V předškolním věku se city dítěte teprve formují. Dítě začíná své citové projevy ovládat, dokáže být kritické k druhým i k sobě samým, hodnotí své chování a vytváří se pocit vlastní identity a sebevědomí. Prožívání je velmi intenzivní, ale zároveň krátkodobé a proměnlivé. V tomto věku u dítěte převažují city kladné. Dítě projevuje náklonnost, lásku, přátelství, úctu, veselou náladu, spokojenost. Záporné city jsou postupným vývojem umírňovány. Jde převážně o strach, úzkost, hněv, nenávist, nepřátelství. Na důležitosti získávají sociální city – láska, sympatie nebo antipatie. S vývojem emocí s rozvojem sociálních vztahů souvisí i morálně etický vývoj. Tříleté děti mají již zvnitřněny základní sociální normy chování. S touto interiorizací souvisí rozvoj vědomí. Dítě už ví, co se smí a co se nesmí, přesto se však dostává do situace, kdy potřebuje zjistit, co se stane, když neposlechne a normu poruší. Jedná se určitý experiment, po kterém se dostaví pocit viny. V tomto věku je pocit viny dost častým jevem. Erikson říká, že za klíčový psychosociální konflikt v tomto období lze považovat konflikt mezi iniciativou a pocitem viny. Stává se, že dítě je po porušení normy - pravidla tak nejisté, že jde na sebe samo žalovat dospělému. Pociť viny je u dítěte tak silný, že jeho vlastní svědomí se s porušením normy - pravidla nemůže vyrovnat, a tak raději přijme od dospělého trest, než aby se déle potýkalo s vlastními pocity viny (Vágnerová 2000). Velkou roli v tomto věku hraje i sebevědomí. Za typickou vlastnost předškolních dětí je egocentrismus, kdy dítě vystupuje jako střed všeho dění. Pro správný morálně-etický vývoj dítěte je proto velmi nutný a důležitý vzor a model dospělého člověka. Vždyť vzor rodičů, prarodičů, učitelek mateřských škol nebo dospělých je pro formování morálního cítění a stanovení etických principů nezastupitelný.

2.6 Tělesný vývoj

Tělesný vývoj předškolního dítěte je poměrně rychlý, avšak trend přibývání na hmotnosti se trochu zpomaluje. V pěti letech se zrychluje růst končetin, dítě ztrácí baculatost a stává se štíhlejším. Dochází k tzv. první tvarové přeměně organismu. Celé stadium předškolního věku je dobou velmi intenzivního tělesného pohybu. Osifikace

pokračuje, pevnost kostí není dokonalá, a proto existuje aktuální nebezpečí různých ortopedických poruch. Nervový systém už nepodléhá tak intenzivně působení vnějších podnětů, je odolnější a schopný větších výkonů. Zdokonaluje se rovněž jemná motorika, dítě postupně dovede zacházet s různými, i drobnými předměty a kolem pátého až šestého roku je dítě schopno kreslit, psát, modelovat, zavázat si tkaničky, zapínat knoflíky apod.

3 Rodina a její význam

Rodina je prvním a základním sociálním prostředím člověka; podílí se na formování osobnosti a hodnotového žebříčku hodnot dítěte, utváří jeho mravní povědomí a měla by být nápomocna v hledání životních cest. Rodinné prostředí má sloužit jako pevné zázemí, kde dítě nalézá porozumění, klid, bezpečí, ochranu a pomoc.

V průběhu dějin dochází k postupnému proměňování funkce rodiny, podle Opravilové (2005) ji však trvale provází funkce socializační a edukační.

Rodiče jsou pro děti největší přirozenou autoritou, podle nich se učí žít a napodobují jejich chování, jednání a zvyky. Prostřednictvím rodičů se dítě seznamuje se světem a se společností. Negativní vzory v rodině, zanedbávající, ale i nepřiměřeně ochranná výchova mohou znesnadnit rozvoj osobnosti. Což jistě ovlivňují skutečnosti jako struktura rodiny, početnost, věk, zdravotní stav, příbuzenské vztahy, rozvodovost, sociální postavení rodičů, jejich vzdělání, kvalifikace, povolání, zaměstnání, životní styl rodiny, morální a charakterové vlastnosti rodičů, jejich psychická a sociální úroveň, čas strávený s dětmi či zaneprázdněnost rodičů.

3.1 Současná rodina

Současná rodina se mění. K pozitivním změnám lze podle Opravilové (2005) řadit pozdější vstup do manželství, emancipaci žen nebo i vyšší vzdělání rodičů. Mezi negativní změny však patří odkládání založení rodiny na pozdější věk, neochota uzavírat manželství a s tím spojené zvýšené množství nemanželských dětí. Zmenšování rodiny spolu s vysokou rozvodovostí vede k úsudku, že se snižuje stabilita rodiny a oslabuje se její výchovná funkce.

Lze říci, že rodina prochází neustále proměnou, stejně tak jako naše společnost. Je nucena být tvárnou a přizpůsobovat se změnám prostředí, ve kterém se nachází. Přizpůsobuje se podmínkám a možnostem, které má jak z vnějšku, tak zevnitř.

3.2 Rodičovská zodpovědnost

„Dospělost neznamená, že nám narostou vousy, ale že se dokážeme svéprávně a tedy i zodpovědně rozhodovat“ (Blažek, 1995, s. 33).

Jsou to právě rodiče, kteří mají rozhodující úlohu ve výchově dětí, a proto jim také náleží tzv. rodičovská zodpovědnost. Tu každý rodič nabývá okamžikem, kdy se mu narodí dítě. Každý rodič je nositelem rodičovské zodpovědnosti, a to až do té doby, dokud dítě není zletilé, nebo dokud rodič není rodičovské zodpovědnosti zbaven. Rodičovská zodpovědnost je péčí o dítě v tom nejširším smyslu, nejde jen o povinnost rodiče dítěti zajistit výživu, ale jde i o péči o zdraví dítěte a o péči o jeho tělesný, duševní, rozumový a mravní vývoj.

4 Volný čas

Průcha (1998) uvádí, že volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost a péči o vlastní fyzické potřeby vč. spánku.

„Volný čas není doba zahálky a pasivity, ale naopak kvalitativně nová potencialita homo sapiens, objevující se souběžně s osvobozováním se od permanentních aktivit nutných k přežití. Volný čas je potencialitou a prostorem vznikající a rozvíjející se lidské subjektivity, rozvoje myšlení, kreativity, filozofické reflexe a vnášení lidské subjektivity do vnějšího prostředí“ (Sak, 2006).

Množství volného času neovlivňuje náš věk, profese nebo povahové vlastnosti, ale způsob jak dokážeme se svým volným časem hospodařit. Proto abychom to zvládli, potřebujeme být vedeni, mít příklady, učit se. Pávková (1999) uvádí jako základ rodinu, případně dědičné faktory, dále má na vývoj člověka vliv prostředí, vrstevníci, učitelé, škola atd.

Trávení volného času a s tím spojený vznik zájmů a koníčků je důležitý pro celý následující život. Jejich nedostatek může být velkým problémem v následných partnerských vztazích či v náročných životních situacích. Optimálním stavem je uvést sféru povinnosti a volný čas do rovnováhy.

Existují instituce, které se problematikou volného času dětí a mládeže zabývají. Patří mezi ně střediska pro volný čas dětí a mládeže prezentované jako Domy dětí a mládeže. Jsou samostatnými právní subjekty, jejich zřizovateli jsou převážně školské úřady nebo obce. Náplní je pravidelná práce s dětmi a mládeží, ale i dospělými. Základní umělecké školy jako instituce zájmového vzdělávání patří do sítě škol, ale jejich účast je dobrovolná. Poskytují uplatnění dětem a mládeži s vyhraněnými zájmy a schopnostmi v esteticko-výchovné oblasti. O volný čas pečují také sdružení, která si podle svého zaměření kladou různé cíle vzdělávacího, výchovného nebo rekreačního zaměření. Na činnost registrovaných dětských sdružení přispívá MŠMT ČR. Dále tělovýchovné a sportovní organizace a organizace církví a náboženských společností.

Volný čas je možno posuzovat z mnoha různých pohledů, v úvahu přichází např. ekonomický, sociologický a sociálně-psychologický, politický, zdravotně-hygienický, pedagogický a pedagogiko-psychologický či historický pohled, které jsou ale vzájemně provázané.

4.1 Charta výchovy pro volný čas

V roce 1993 vešla v platnost schválením předsednictvem asociace Světového sdružení pro rekreaci a volný čas (World Leisure and Recreation Association, WLRA) charta výchovy pro volný čas, která informuje o významu, přínosech a principech volnočasové výchovy vlády a nevládní organizace.

„Volný čas je základním lidským právem ... a nikomu nesmí být upírán na základě pohlaví, sexuální orientace, věku, rasy, náboženství nebo víry, zdravotního stavu, postižení nebo ekonomického postavení. ...představuje specifickou oblast lidského života, přinášející člověku zvláštní prospěch: radost ze svobody, prostor pro tvořivost, uspokojení, potěšení a štěstí....“ (Charta výchovy pro volný čas, 1993).

4.2 Volný čas předškolní dítě

Předškolní dítě je odkázané a závislé na vůli dospělého, tudíž nemá možnost nakládat se svým volným časem, jak by chtělo. Není schopné vnímat realitu času. Mluvit v souvislosti s předškolním obdobím o volném čase je rozporuplné. Tento termín bych užívala až ve spojitosti se školním věkem, kdy postupným zráním a přijímáním rolí je dítě schopné přebírat zodpovědnost, a tak je schopné vnímat realitu času. Míra ovlivnění volného času závisí na věku dítěte, mentální a sociální vyspělosti a charakteru rodinné výchovy. Činnosti by měly být nenásilné, pestré a přitažlivé, přičemž děti by měly dostat možnost se na plánu činností podílet a zapojit témata, která je zajímají.

Rodiče, jako přirozený vzor utváření vztahu k „volnému času“, jsou bezesporu nezastupitelní; jejich zájmy, rodinné prostředí a styl výchovy děti přirozeně přijímají. To, jakým způsobem tráví rodiče svůj volný čas, zda aktivně na výletě nebo pasivně

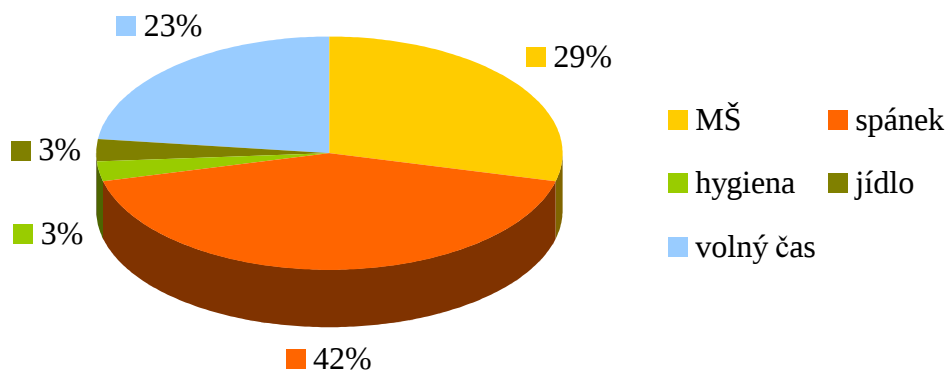
před obrazovkou, se jistě promítne v chování jejich dětí.

4.3 Reálný „volný čas“ předškolního dítěte

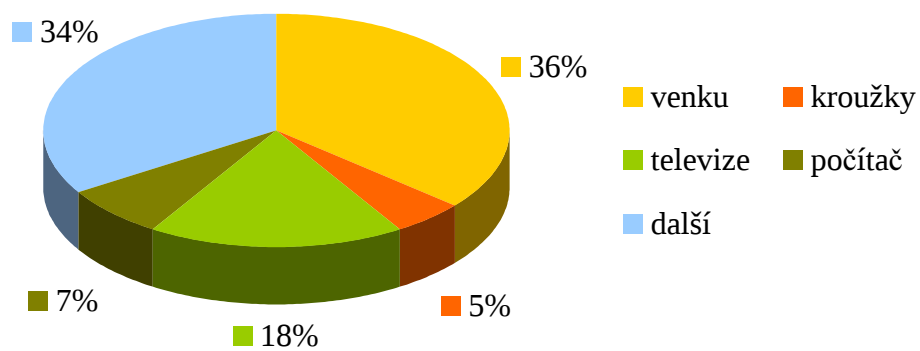
Pro získání informací o reálném množství „volného času“ předškolního dítěte jsem využila vlastních výsledků průzkumu, který jsem provedla koncem roku 2007 ve 4 mateřských školách Jihočeského kraje. Využila jsem spolupráce s těmito mateřskými školami: Základní a mateřská škola Chvalšiny, Základní a mateřská škola Větrný, Základní a mateřská škola T.G.M. Český Krumlov a Mateřská škola z ulice Vrchlického Nábřeží 1388 v Českých Budějovicích. Výstupem práce bylo zjištění, jak vypadá denní snímek předškolního dítěte, tedy kolik času, kde a čím svůj (volný) čas předškolní dítě stráví. Použila jsem tištěný dotazník, který byl adresovaný rodičům dětí. Ze zjištěných výsledků průzkumu a s předpokladem, že děti spánkem tráví 10 hodin denně, hygienou max. 45 minut denně, jídlem také 45 minut a v případě, že započítáme čas na spánek, hygienu a jídlo v MŠ, kde tráví 6,9 hodiny denně, má pětileté dítě denně 5,6 hodiny „volného“ času. Z toho tráví v letním období minimálně 2 hodiny venku a v zimním období 1,6 hodiny venku. Dále z toho tráví 16 minut aktivitami v zájmových kroužcích, ale také 60 minut u televize a 22 minut u počítače. Po odečtení tohoto času zbývá ještě část z volného času vyplněného nespecifikovanými aktivitami (oblékání, cestování, doprava z domova do MŠ a zpět, nákupy a další).

Zjistila jsem, že předškolní dítě má 5,6 hodiny volného času, z toho tráví průměrně denně 60 minut sledováním televize.

Graf 1: Časový snímek dne předškolního dítěte.



Graf 2: Aktivita předškolního dítěte během volného času.



5 Televize jako médium

“... nejdůležitější úlohou médií možná je, aby se člověk naučil s nimi žít – asi jako s opojnými nápoji nebo obecněji řečeno s kulurní drogou” (Blažek, 1995).

První film byl u nás natočen v roce 1898, přičemž televizní vysílání bylo zahájeno v roce 1953. Společnost si stále neuvědomuje závažnost působení médií. Nejde o vliv jednoho pořadu či jednoho média, ale o trvalý tlak všech společně.

Jako média si můžeme představit dvě skupiny: horká média a chladná média. Horká média intenzivněji působí na emoce člověka a obvykle na více jeho smyslů. Spolupůsobí nejenom mluvené slovo a obraz, ale i zvuky a hudba. Mezi horkými médii jsou uváděny: televize, rozhlas, kino, telefon, dealer aj. . Chladná média přinášejí zase více informací, jsou zpravidla uchovatelná a rytmus přijímání informací si volí recipient sám. Jsou to: noviny a časopisy, billboardy, dopravní prostředky, výkladní skříně, obaly, prospekty, dárkové propagační předměty aj. .

Nedoceňován je také vliv reklamy. Reklama však působí celkově, to znamená hodnotami, které prezentuje, estetikou a intelektuální úrovní svých produktů, životním způsobem, který prodává a umělým světem, který prezentuje. Ovlivňuje způsob komunikace a vnímání. Komunikace se pod vlivem médií, především však reklamy, stala primitivnější, a tudíž psaný i písemný projev je proto vulgárnější a agresivnější. Od přesného jazykového vyjádření se přechází k vizuální zkratce, od sdělování myšlenek k podprahovým symbolům.

Sak (2006) uvádí, že v celku populace a všech věkových skupin je nejvíce času věnováno sledování televize. Zatímco však čas u počítače a internetu je na věku nepřímo závislý a s růstem věku objem času dokonce klesá, tak u televize je tomu bohužel obráceně. S věkem stoupá počet hodin u televize, přičemž mládež ve věku 15 – 18 let využívá počítač se stejnou frekvencí jako sleduje televizi.

Kanadský teoretik masových médií Marshall McLuhan (1964) oproti tomu nabízí myšlenku, že *“... jenom okolo televizoru, nikoli okolo divadelního jeviště, filmového plátna, rádia, zavěšeného obrazu nebo knihy, se sejde večer co večer rodina zastoupená všemi svými generacemi a bezprostředně komentuje, co vidí a slyší”* (in Blažek, 1995, s. 44).

6 Sledování televize

Ve sledování televize můžeme vidět klady i zápory, pojednává o nich a zabývá se jimi mnoho výzkumných prací, které byly prováděny především v zahraničí. Výsledkem je množství studií, jež se zabývají otázkami jako jsou např. čas strávený před televizí, proč děti televizi sledují, jaké pořady si vybírají, jaký je vliv sledování televize na jejich psychický vývoj, na školní úspěšnost, jak ovlivňuje sledování televize vztahy v rodině, zda či nikoliv rozvíjí společensky vhodné chování a také jakým způsobem ovlivňuje sledování televize trávení volného času.

Na otázku: “čeho se to tolik ve spojitosti s televizní obrazovkou obáváme”, Říčan nabízí odpověď: násilí, pornografie, kýče, náhradního života, zkresleného a ochuzeného obrazu světa, zdravotních následků. Nezůstává jen u výčtu těchto rizik, ale předkládá možnosti, co dělat.

Všechny závěry studií a názory odborníků se většinou shodují na tom, že není možné posuzovat kladný či záporný vliv sledování televize bez kontextu. Opomenout působení ostatních vlivů jako je rodina, škola a prostředí, ve kterém děti žijí, není možné.

6.1 Televize a vzájemná komunikace

Mezi ty škodlivé vlivy můžeme zařadit to, že sledování televize odvádí děti od jiných důležitějších aktivit, jako je hra nebo komunikace s vrstevníky. Děti tráví u televize mnohem více času, oproti tomu ale získávají informace ke společné komunikaci a informace z různých oblastí zájmu i podněty ke společným hrám. Rozšířený je názor, že televize činí z dětí “...*tupé a pasivní konzumenty*” (Mičienka a Jiráček, 2007, s 43). Z odlišných studií ale vyplývá, že děti jsou pasivními konzumenty mnohem méně než dospělí, že si pořady vybírají, sledují to, co je zajímavé a v případě nezájmu přepínají na jiný kanál a hledají, co je zaujme.

6.2 Televize a tělesná aktivita

Stále častěji je pozorován trend ubývání tělesné aktivity u dětí. Zvyšuje se doba

strávená při jízdě v autě, děti chodí méně pěšky. Tento způsob života však negativně ovlivňuje jejich tělesnou hmotnost a přibývá dětí s nadváhou. Podle nejnovějších doporučení by dospělí a děti starší dvou let měli denně absolvovat 30 minutovou pohybovou aktivitu mírné až střední intenzity.

6.3 Televize jako chuva

V některých rodinách *“...plní televize funkci jakési “třetí babičky”... (Mičienka a Jiráček 2007, s 43).* Rodiče odkládají své děti před televizní obrazovku a jako důvod uvádějí nedostek času.

6.4 Televize a násilí

“...láká k napodobení...”

“...oslabuje se jejich schopnost soucitu...”

“...může vést k bázlivosti...”

Říčan (1995) uvádí jako negativní následky násilí shlédnuté dětmi na obrazovce, i když nejde přímo o reálné znázornění, ale pouze o mírnější formu v podobě honičky, nadávky či rvačky v kreslených seriálech. Z tohoto tedy možno vyvodit 3 nebezpečí násilí na obrazovce podle Říčana:

1. riziko napodobení – šikanování bezbranných spolužáků
2. oslabení soucitu – zalíbení v ničení, destruktivitě, krutosti
3. bázlivost – přílišný strach z možného násilí, zbabělost

Obdobný názor předkládají Bandurovy experimenty prováděné ve druhé polovině 20. století. Jejich podstatou bylo poukázat na odlišný typ nápodoby, kdy agresivní chování je, nebo není potrestáno, nebo pochváleno.

Ve svém experimentu rozdělil děti do tří skupin, kde každá sledovala filmovou scénu s agresivně se chovajícím hrdinou vůči plastické figuríně. Odlišoval se pouze závěr filmu, ve kterém skupina A viděla, že muž byl za své chování pochválen, skupina

B, že byl potrestán a skupina C, že jednání zůstalo bez následků. Následovala hra dětí, kdy měly mezi hračkami figurínu podobnou oné z filmové scény a byly hodnoceny reakce dětí z jednotlivých skupin. Závěr byl takový, že hru s figurínou si vybíraly děti ze skupiny A, přičemž v jejich chování se projevovalo nejvíce agrese. Naopak nejméně si hru s figurínou volily děti, které viděly, že model byl trestán, v jejich chování bylo nejméně prvků agresivního chování.

Další část experimentu ale poukázala, že když dítě k chování vyzveme, stačí, že jej vidělo a je schopné jej reprodukovat. Není rozdíl mezi tím, zda byl model chování zpevňován kladně, záporně či vůbec. Všechny děti (nehledě na to, v jaké byly skupině) dokázaly bez rozdílů reprodukovat agresi podle předvedeného modelu. O tom, zda a v jaké míře bude dítě napodobovat, rozhodují charakteristiky vzoru a podle Heluse (2007) o tom rozhoduje povaha jeho chování, zda je atraktivní, zajímavý, zda je vzorem osoba, kterou má rád nebo právě naopak, zda chování nabízí kompenzaci vlastního nedostatku apod.

„Naučíme-li dítě poznat v životě hlupáky a v televizi kýč, pak jsme učinili první krok k jeho praktickému vzdělání. Druhý krok vyžaduje naučit je znát ztracenou úctu k lidskému životu a humanitním hodnotám. Problém nestojí, jak dítě separovat od dotyku s násilím a agresivitou, ale jak u něj vytvořit zábrany, aby nedělalo v životě věci nevkusné a nelidské. Či možná lépe: jak je naučit prožívat pohodu a radost ve vzájemně uspokojivé interakci s druhými bytostmi. K tomu je zapotřebí více, než je ponechat sedět před televizní obrazovkou, aby nezlobilo“ (Kořa, 1995).

7 Dítě jako divák

„Televize se stala příslušníkem mnoha moderních domácností. V řadě rodin dítě dostává více podnětů z obrazovky, než z bezprostředního sociálního prostředí“ (Kořa, 1995)

Podle Blažka (1995) dítě jako divák prožívá televizi „celým tělem“ za účasti všech smyslů. Potřeba přehrávat a dohrávat vzrušující útržky děje po skončení programu patří ke způsobům, jak se úspěšně vyrovnat s napětím. Zakrývání očí, zacpávání uší, přeskoky do hry s panenkou, zlehčující vtipkování, držení se rodiče za ruku či požívání pamlsků patří k obranným mechanismům dítěte, které bezprostředně fungují. Snižují zátěž dítěte a umožňují odpoutání se od toho, co dítě vidělo.

7.1 Dítě jako rizikový divák

Suchý (2007) rizikového televizního diváka definuje jako dítě předškolního věku, dítě sledující televizi častěji než 3 hodiny denně, dítě do 12 let věku, dítě mající predispozici k agresivnímu chování či žijící v neuspořádaném rodinném prostředí.

7.2 Odlišnosti ve vnímání

Podle Jan-Uwe Roggeho (1994) tříleté až pětileté děti mají vnímání filmu zaměřeno na jednotlivosti. Přitom mohou věrně reprodukovat detaily, často se jim do vyprávění mísí i vlastní zkušenosti. Nejvíce je zajímají jednotlivé scény, které však nedokáží propojit do souvislého celku („a potom... a potom...“), a to hlavně ty, do kterých si mohou promítnout svou osobní zkušenost. S věkem stoupá schopnost spoluúčasti na ději, která se projevuje poznámkami, výkřiky, mimikou, gesty a fyziologickými projevy. Pozornost však dětem vydrží jen krátkodobě a střídají se v ní intenzivnější fáze s fázemi odklonu a úniku do vedlejších činností. Těch zase s věkem ubývá.

U dětí šestiletých až osmiletých ještě přetrvává spojování scén souslovím „a

potom“, ale ve vyprávění se objevují pokusy o chronologické řazení. Děti se už nedají strhnout dějem „převálcovat“, ale pokud mají ve svém okolí citové zázemí, nasadí obranné mechanismy a zároveň vcítění a soucítění. Tento druh prožitku se označuje jako „flow“. Dítě nereaguje na oslovení, zapomíná na své okolí a na čas, ustupuje rozptýlenost a mizí chvíle nudy. Když je dítě nejvíce strženo, potí se, zrychluje se mu tep, má široce rozevřené oči i pusu a svému napětí ulevuje jen drobnými pohyby prstů.

Až od devíti nebo desíti let se rozvíjí schopnost komplexnějšího porozumění, ve vyprávění se rozlišuje hlavní dějová linie od vedlejší, nadále jsou ale důležité detaily.

Diváckou gramotností rozumíme schopnost dítěte rozumět sdělení v médiích, která je rozvíjena hlavně v rodině.

„i dětská pasivita u televize... je výsledkem výchovy“ (Rogge, 1994)

PRAKTICKÁ ČÁST

1 Cíl práce

Bakalářská práce si klade za cíl zjistit, do jaké míry si rodiče uvědomují, kolik času tráví jejich děti před televizní obrazovkou, zda a jak se nad tím zamýšlejí. Zda dětem určují, co a jak dlouho budou sledovat, co považují za klady a zápory.

Seznámení s teorií dané problematiky a vyvozenými závěry výzkumné části práce by měly sloužit rodičům a veřejnosti celkově. Měla by být zdrojem informací pro pedagogy, učitelky mateřských škol a širokou veřejnost, tedy i jakým způsobem nahlízejí rodiče na sledování televizních pořadů u svých dětí předškolního věku a do jaké míry je „mediálně“ vychovávají.

Závěry bakalářské práce by měly být iniciátorem ke změně postojů a měly by motivovat veřejnost, aby věnovala tomuto tématu více pozornosti.

1.1 Předpoklady a výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: **Do jaké míry rodiče výchovně ovlivňují vztah dětí k TV?**

Předpokládám, že se rodiče předškolních dětí zajímají o obsah pořadů, které děti sledují a regulují množství času, který tráví před obrazovkou nebo případně program, který sledují.

Výzkumná otázka č. 2: **Uvědomují si rodiče zodpovědnost za dopady televizního vysílání na jejich předškolní děti?**

Předpokládám, že si rodiče neuvědomují, že dítě přebírá výchovný styl

Výzkumná otázka č. 3: **Vidí rodiče ve sledování TV nebezpečí?**

Předpokládám, že rodiče považují vliv televize na své předškolní děti za riziko.

2. Metodologie

2.1 Dotazník jako výzkumná metoda

Podle Gavory (1996) je dotazník nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů a je určen k hromadnému získávání informací od dotazovaných osob. Respondentem rozumíme osobu, která zodpovídá jednotlivé otázky - položky dotazníku, přičemž administrátorem je ten, kdo dotazník zadává. Dotazník může obsahovat různé druhy otázek: uzavřené, polozavřené či otevřené.

Jako metodu výzkumu pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila nestandardizovaný dotazník vlastní konstrukce. Obsahoval 15 otázek pro respondenty, v tomto případě pro rodiče předškolních dětí. Jednalo se o dotazník v tištěné podobě.

2.2 Administrace

Pojmem administrace rozumíme vlastní zadávání dotazníků konkrétním lidem - respondentům. Osobně jsem oslovila rodiče dětí docházejících do mateřských škol a požádala je o vyplnění dotazníku. S někým jsem jednotlivé otázky společně prošla a následně si odnesli dotazník domů k vyplnění, někdo nepotřeboval další informace z mé strany. Domluvila jsem se s respondenty na vrácení dotazníků zpět formou vhození do připravené krabice, většinou v šatně nebo chodbě mateřské školy, popřípadně předání do rukou učitelek. Obsahoval otázky uzavřené s možností výběru odpovědi z variant a polozavřené s možností odpovědi jiné. Použila jsem škál, které jsem následně procentuálně vyhodnotila. Otázky byly zaměřeny na oblasti: věk dítěte; vztah dítěte k TV a regulace sledování určitého programu rodičem; názor rodiče na TV, atd. . Součástí byl též časový snímek, do kterého rodiče měli vyznačit v průběhu týdne kdy a jak dítě televizi sledovalo. Záměrem snímku byla kontrola odpovědí respondentů k údajům uvedeným v dotazníku.

V květnu 2010 jsem osobně oslovila celkem 80 rodičů předškolních dětí navštěvujících mateřské školy v Českém Krumlově. Jednalo se o Mateřskou školu Vyšehrad, Mateřskou školu T.G. Masaryka a Mateřskou školu Plešivec II v Českém

Krumlově, kterou navštěvují děti ve věku 3 – 7 let. Celkem jsem rozdala 80 dotazníků, z nichž se mi zpět vrátilo 48, což představuje 60% návratnost.

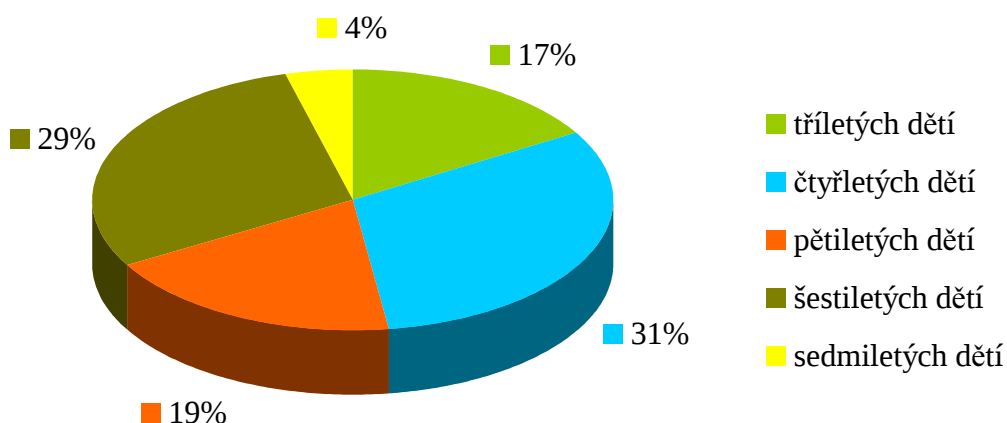
3 Prezentace výsledků

Otázka č. 1:

Věk dětí respondentů

Tato otázka byla zaměřena na zjištění věku dětí respondentů dotazníku a z odpovědí jsem zjistila průměrný věk dotazované skupiny dětí, jichž se týká tento průzkum, a to 4 roky a 9 měsíců. Dále tento údaj sloužil k porovnání v dalších otázkách, viz. níže. Zastoupení jednotlivých věkových skupin znázorňuje graf:

Graf 3: Věkové zastoupení.

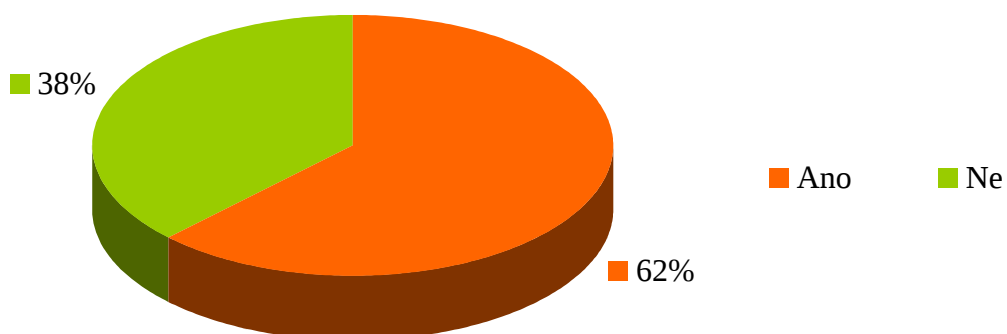


Otázka č. 2:

Sleduje Vaše dítě televizi každý den?

Na tuto otázku odpovědělo 30 respondentů *ano* a 18 respondentů *ne*.

Graf 4: Každý den před televizní obrazovkou.



Z 8 tříletých dětí sleduje 6 dětí televizi denně, což je 75%.

Z 15 čtyřletých dětí sleduje 9 dětí televizi denně, což činí 60%.

Z 9 pětiletých dětí sleduje 5 dětí televizi denně, což činí 55%.

Ze 14 šestiletých sleduje 7 dětí televizi denně, což činí 50%.

Obě sedmileté děti sledují televizi denně tedy 100%.

Z těchto výsledků lze vyvodit závěr, že více než každé druhé předškolní dítě tráví denně část ze svého „volného času“ před televizní obrazovkou.

Rodiče uvádějí např.: *„V současné době televizi nemáme a docela se nám to osvědčilo. Pouštíme dětem pohádky na DVD asi 2x týdně. Televizi sledují pouze u babičky cca 1x za 14 dní o víkendu, pak ale chtějí sledovat všechny dětské pořady (Večerníček, pohádky, seriál Pan Tau atd.).“*

Otázka č. 3:

Odhadněte dobu, kterou stráví Vaše dítě denně sledováním televize (?) .

Z údajů uvedených v odpovědi na tuto otázku jsem zjistila, že předškolní dítě sleduje televizi průměrně 61 minut denně. Respondenti-rodiče uváděli údaje od 10 minut po až 5 hodin. Doporučení pro předškolní věk je max. 20 minut denně! Tato doporučená doba je podle zjištěných údajů trojnásobně překračována.

U tříletých dětí respondenti v průměru uvedli 58 minut denně, údaje se shodovaly s vyznačenými údaji v časovém snímku.

U čtyřletých dětí respondenti v průměru uvedli 61 minut denně, údaje se shodovaly s vyznačenými údaji v časovém snímku až na dvě výjimky.

U pětiletých dětí respondenti v průměru uvedli 59 minut denně, údaje se shodovaly s vyznačenými údaji v časovém snímku.

U šestiletých dětí respondenti uvedli 66 minut denně, údaje se shodovaly s vyznačenými údaji v časovém snímku. Některé děti se dívají pouze na Večerníček, tedy do 15 minut denně, oproti tomu někteří respondenti-rodiče uvádějí, že jejich dítě sleduje televizní obrazovku i 3 – 5 hodin denně. Pouze jedno dítě nesleduje televizi vůbec.

U sedmiletých dětí respondenti uvedli 53 minuty denně, přičemž údaje se shodovaly s vyznačenými údaji v časovém snímku pouze z poloviny.

V porovnání s průzkumem, který jsem osobně uskutečnila v roce 2007, se výsledky potvrdily. Lze říci, že předškolní dítě stráví sledováním televize v průměru 60 minut denně. Mohu tedy konstatovat věrohodnost odpovědí respondentů, ale nelze opomenout extrém v rozsahu až 5 hodin denně.

Tabulka 1.

průzkum 2007	3 - leté dítě	4 - leté dítě	5 - leté dítě	6 - leté dítě	7 - leté dítě	průzkum 2010	doporučená doba
60 min.	58 min.	61 min.	59 min.	66 min.	53 min.	61 min.	20 min.

Otázka č. 4:

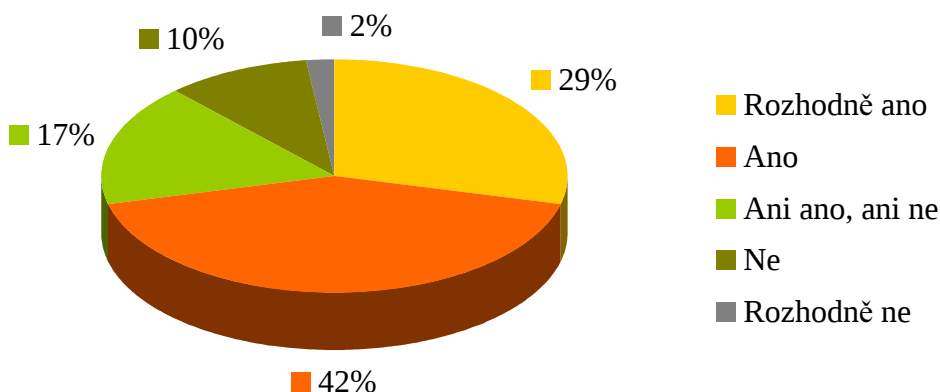
Určujete dítěti, na co se bude dívat?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit zájem rodiče o obsah pořadů, které dítě sleduje. Proto, aby rodič mohl dítěti určovat, na co se bude dívat, lze předpokládat, že se seznámil s programovou nabídkou pořadů pro děti a zná přibližně obsah a rozsah pořadů, o které má dítě zájem, což prokazují i výsledky dotazníku.

Pouze jeden respondent rozhodně neurčuje dítěti, jaký pořad bude sledovat, dalších 10% respondentů neurčuje. Rozhodně ano a ano odpovědělo 71% respondentů, což můžeme vysvětlit jako zájem rodičů o pořady sledované jejich dětmi a vzájemnou regulaci. Ani ano, ani ne odpovědělo 17 % respondentů. Nelze však říci, že se stoupajícím věkem dětí by se rodič méně zajímal o obsah sledovaných pořadů.

Rozhodně ano odpovědělo 14 respondentů, průměrný věk dětí byl 4,5 roku. *Ano* odpovědělo 20 respondentů, průměrný věk dětí byl 5 let. *Ani ano, ani ne* odpovědělo 8 respondentů, průměrný věk dětí byl 4,75 roku. *Ne* odpovědělo 5 respondentů, průměrný věk dětí byl 4,6 roku. *Rozhodně ne* odpověděl pouze 1 respondent čtyřletého dítěte.

Graf 5: Regulace obsahu.



Otázka č. 5:

Určujete dítěti čas před televizí?

Otázka týkající se času stráveného před televizí již předpokládá, že dítě televizi sleduje, případně sledování televize vyžaduje a rodič se ovlivněním délky času snaží omezit, tedy regulovat množství pasivního přijímání.

Rozhodně ano odpovědělo 10 respondentů, což činí 21%, průměrný věk dětí byl 4,3 roku.

Ano odpovědělo 25 respondentů, což činí 51%, průměrný věk dětí byl 5 let.

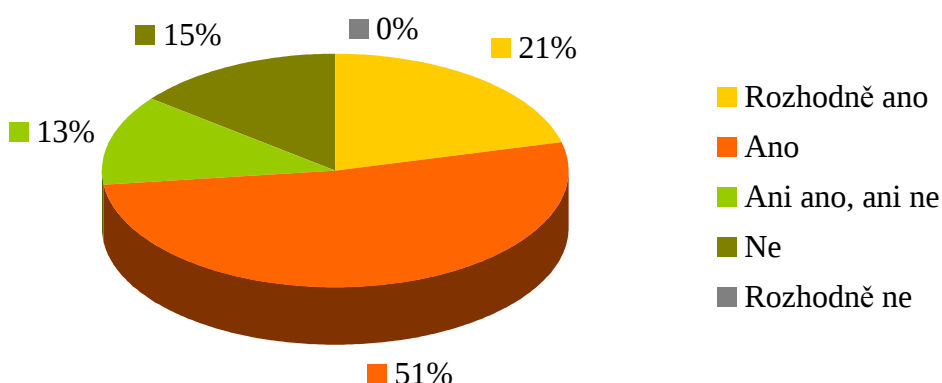
Ani ano, ani ne odpovědělo 6 respondentů, což činí 13%, průměrný věk dětí byl 4,5 roku.

Ne odpovědělo 7 respondentů, což činí 15%, průměrný věk dětí byl 4,6 roku.

Rozhodně ne odpovědělo 0 respondentů.

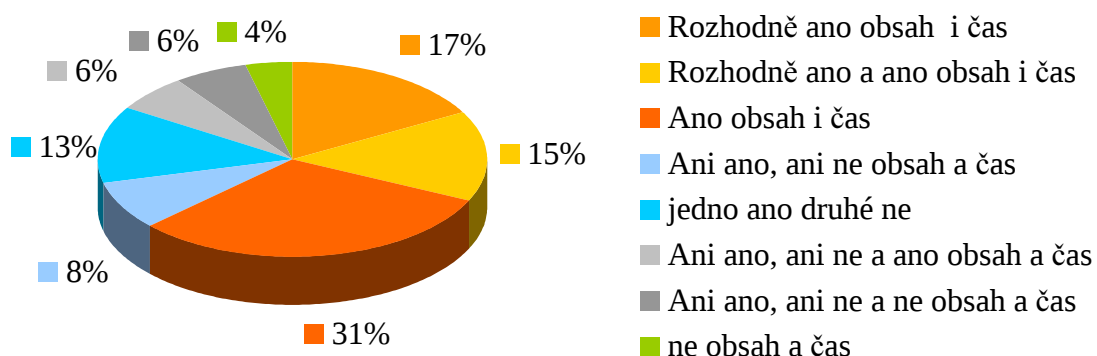
Z výsledků lze usoudit, že rodiče zajímá doba, kterou dítě před televizí tráví, nelze ale říci, že by s přibývajícím věkem klesala regulace z jejich strany. Pouze 15% respondentů neovlivňuje délku času svého dítěte před televizí. 85% se touto otázkou zabývá a řeší ji. 13% je nerozhodných, tedy někdy ano, někdy ne.

Graf 6: Regulace času.



Zajímavé bylo porovnání odpovědí na otázku č. 4 a č. 5 ve vzájemných souvislostech. V obou otázkách odpovědělo shodně 29 respondentů, z toho *rozhodně ano* 8 respondentů, *ano* 15 respondentů, *ani ano, ani ne* 4 respondenti, *ne* 2 respondenti. Dále kladně, tedy *rozhodně ano* nebo *ano* odpovědělo 7 respondentů, neshodují se v důrazu, ale regulují svému dítěti jak čas, tak také obsah. Z toho lze odvodit, že 62,5% respondentů ovlivňuje obsah i čas pořadu. Na jednu otázku záporně a na druhou kladně odpovědělo 6 respondentů a převažovalo ovlivňování času v poměru 4:2 (čas:obsah). V jedné z otázek nerozhodná a v druhé kladná odpověď byla u 3 respondentů a v jedné z otázek nerozhodná a v druhé záporná odpověď byla též u 3 respondentů.

Graf 7: Výsledky porovnání odpovědí na otázku č. 4 a č. 5.



Otázka č. 6:

Má Vaše dítě svůj oblíbený pořad?

Ano odpovědělo celkem 41 respondentů, z toho celkem 32 uvedlo konkrétní název pořadu. *Ne* odpovědělo celkem 7 respondentů.

Nejčastěji se objevovaly pořady:

Kouzelná školka

4x týdně na ČT1 od 16:30, délka trvání 30 minut, repríza následující den v 8.30 na ČT1
Kouzelná školka je cyklickým a inspirativním pořadem pro děti předškolního věku. Důraz je zde kladen na jemnost, „hladivost“ a především srozumitelnost nejmenším divákům (3-6 let). Jeho posláním je děti zaujmout, navázat s nimi dialog, povídat si o světě, který vidí kolem sebe, seznamovat je se základními etickými hodnotami a přitom jim nebrat dětství a pomocí her a „hraní si“ v nich rozvíjet jejich fantazii. Pořad je doplněn dvěma až třemi pohádkami a snahou je, aby jedna byla zahraniční provenience a druhá z tradiční české školy.

Večerníček

denně na ČT1 od 18:45, délka trvání 10-15 minut

Pravidelně vysílaný pohádkový pořad pro děti (datum vzniku již v roce 1954).

Animáček

denně na TV Barrandov, 8:00 a 19:00, délka trvání 40 minut

Animované pohádky pro děti

Otázka č. 7:

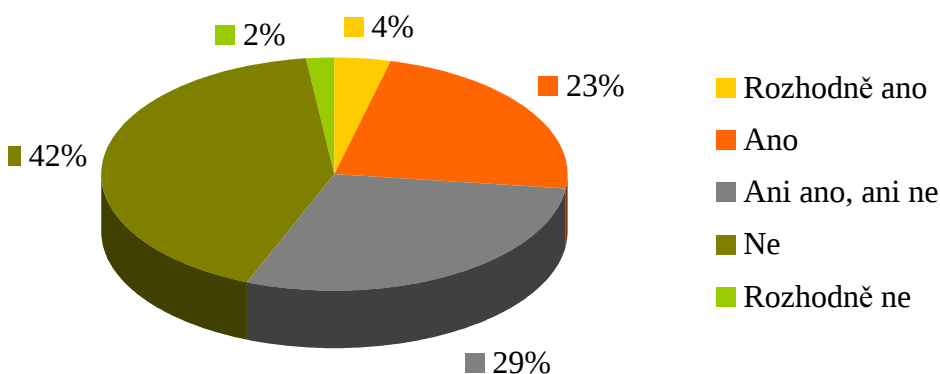
Vyžaduje Vaše dítě pravidelné sledování pořadu nebo seriálu?

Rozhodně ano odpověděli 2 respondenti a *ano* odpovědělo 11 respondentů. Z toho lze usoudit, že dnešní předškolní dítě není závislé na sledování určitého televizního pořadu, nedožaduje se ho. *Ani ano, ani ne* odpovědělo 14 respondentů, což bychom si mohli vysvětlit jako variantu někdy ano a někdy ne. *Ne* odpovědělo celkem 20 respondentů a *rozhodně ne* odpověděl 1 respondent. To je velmi pozitivní zjištění.

Dnešní předškolní dítě má v nabídce pro něj přitažlivější činnosti, než je sledování televizního pořadu. U dětí, které sledování pořadu vyžadují, by bylo jistě zajímavé zjistit, jaká činnost by byla pro děti lákavější a zda by dítě bylo ochotno se pořadu zcela vzdát.

U kladných odpovědí byl věkový průměr dítěte 5 let, u záporných 4,8 roku, u nerozhodných 4,3 roku. Podle těchto výsledků lze usuzovat, že čím je dítě starší, tím více prosazuje svoji vůli, což se projeví i u sledování televize. Mladší děti jsou snadno upoutány aktuální činností, tomu odpovídá i věkový průměr tzv. nerozhodných, kteří jednou chtějí a podruhé nechtějí pořad sledovat.

Graf 8: Zájem dítěte o pořad.



Otázka č. 8:

Sleduje dítě TV tak, že nevnímá, co se kolem něj děje, s otevřenými ústy?

Tento popis projevu dítěte odpovídá tzv.: „flow“ zážitku. Prožívání děje celým tělem.

Rozhodně ano odpověděli 3 respondenti, tedy 6%, věkový průměr dětí byl 5,3 roku.

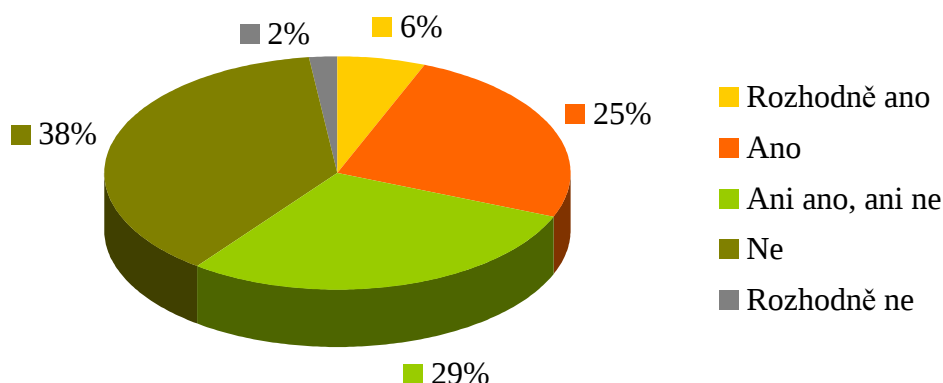
Ano odpovědělo 12 respondentů, tedy 25%, věkový průměr dětí byl 5 let.

Ani ano, ani ne odpovědělo 14 respondentů, tedy 29%, věkový průměr dětí byl 4,4 roku.

Ne odpovědělo 18 respondentů, tedy 38%, věkový průměr dětí byl 4,6 roku.

Rozhodně ne odpověděl 1 respondent, tedy 2%, jeho věk byl 6 let.

Graf 9: Flow zážitek.



Otázka č. 9:

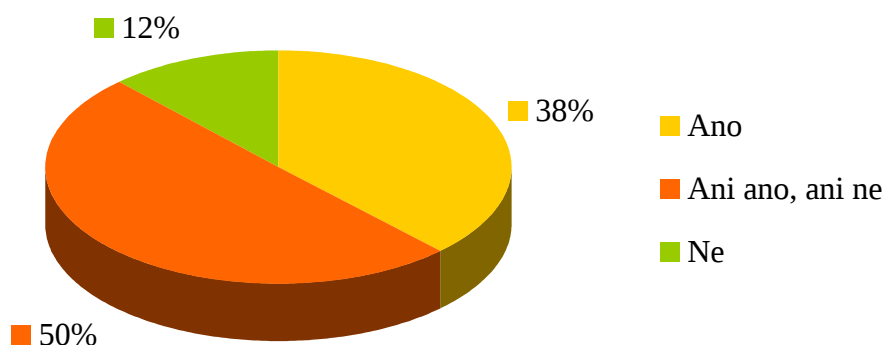
Sledujete pořady společně?

Ano odpovědělo 18 respondentů, věkový průměr dětí byl 4,3 roku. Tato skupina rodičů sleduje televizi společně se svými dětmi, přičemž 50% z nich ještě určuje, na co se budou dívat, 17% pouze někdy a zbývajících 33% odpovědělo záporně.

Ani ano, ani ne odpovědělo 24 respondentů, věkový průměr dětí byl 4,8 roku. Rodiče těchto dětí se někdy s dětmi dívají, někdy ne, ale z 83% určují obsah pořadu a ze zbývajících 17% pouze někdy.

Ne odpovědělo celkem 6 respondentů, věkový průměr dětí byl 5,3 roku. Tito rodiče na otázku č. 5 - zda určují dítěti na co se bude dívat - odpověděli všichni ano. Lze tedy říci, že tato skupina rodičů ví, na co se jejich děti dívají, a tedy nemá potřebu sledovat pořad s nimi. Stejně tak se shodli i v otázce č. 6 ohledně času a odpověděli ano, tedy i čas určují.

Graf 10: Společně sledují.



Z těchto výsledků je zřejmá zodpovědnost rodičů a jejich zájem o obsah pořadu, kdy čím nižší věk dítěte, tím se rodič častěji účastní sledování pořadu společně se svým dítětem.

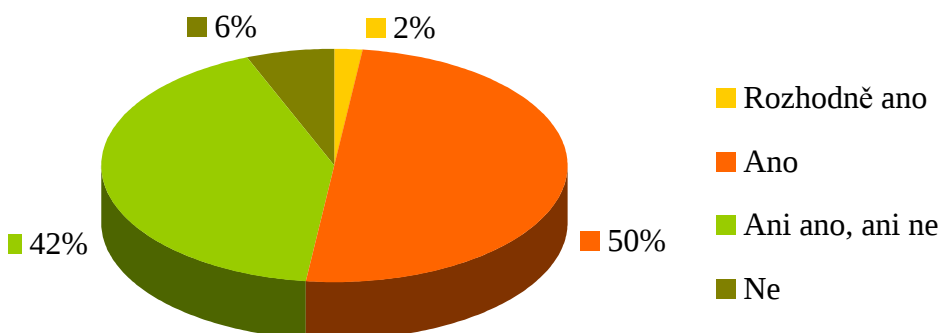
Otázka č. 10:

Vracíte se v rozhovoru k shlédnutého pořadu?

Rozhodně ano odpověděl 1 respondent, což činí 2%,. *Ano* odpovědělo 24 respondentů, což činí 5%. *Ani ano, ani ne* odpovědělo 20 respondentů, což činí 42%. *Ne* odpověděli 3 respondenti, což činí 6%,. *Rozhodně ne* neodpověděl nikdo.

Polovina (50%) rodičů s dětmi o shlédnutém pořadu hovoří, dalších 42% z nich s dětmi hovoří občas, tedy někdy ano, někdy ne (varianta v grafu: ani ano, ani ne). Jistě lze tuto snahu hodnotit jen kladně.

Graf 11: Vracejí se k shlédnutému obsahu.



Otázka č. 11:

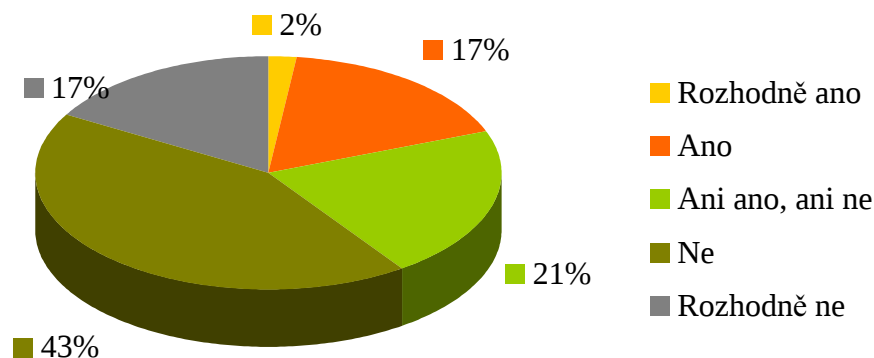
Používáte sledování TV jako odměnu?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit přístup rodičů, zda využívají sledování televize jako motivační prostředek typu: „Když si uklidíš hračky, pustím ti pohádku“.

Rozhodně ano odpověděl 1 respondent, tedy 2%. *Ano* odpovědělo 8 respondentů, tedy 17%. *Ani ano, ani ne* odpovědělo 10 respondentů, tedy 21%. *Ne* odpovědělo 21 respondentů, tedy 43%. *Rozhodně ne* odpovědělo 8 respondentů, tedy 17%.

1/5 respondentů-rodíčů motivuje televizí, tento způsob jako možnost dosáhnout u dětí splnění na ně kladených požadavků odmítají 3/5 respondentů-rodíčů z toho 2/3 odmítají rozhodně.

Graf 12: TV jako pozitivní motivace.

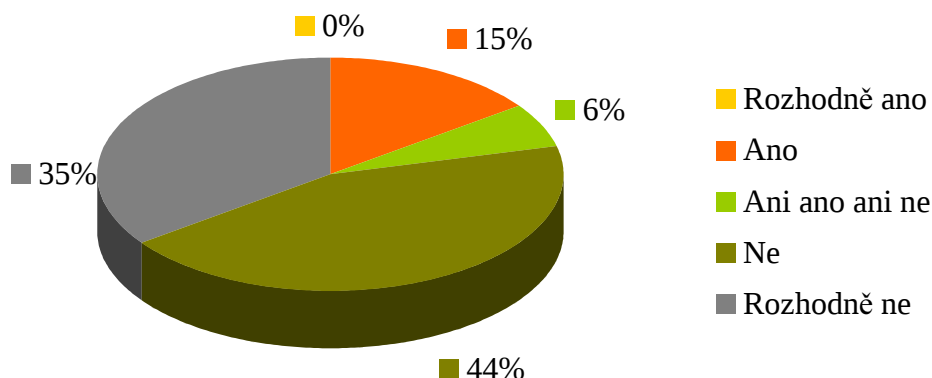


Otázka č. 12:

Používáte sledování TV jako trest?

I tato otázka je zaměřena na využívání sledování televize k motivaci, tentokrát negativní. Televizi jako trest tedy „nebudeš se dívat na Kouzelnou školku“ slyší pouze 15% dětí, někdy slyší ne 6% dětí. 2/3 rodičů-respondentů televizi k tomuto účelu nepoužívají.

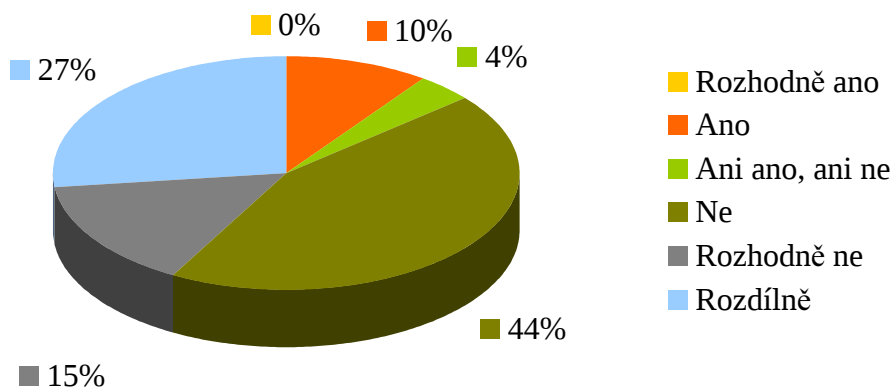
Graf 13: TV jako negativní motivace.



Zajímavé je srovnání používání televize jako motivace obecně, ať kladné nebo záporné. 15% rodičů rozhodně odmítá a 44% rodičů nepoužívá televizi ani jako

odměnu, ani jako trest. Rozdílne se vyjádřilo 27% respondentů, převažovalo tedy pozitivní motivování. Pouze 10 % rodičů využije televizi k tomu, aby přesvědčilo své dítě k jimi požadované činnosti, může to být např. snědení jídla, uklizení hraček, atd.

Graf 14: TV jako motivace.

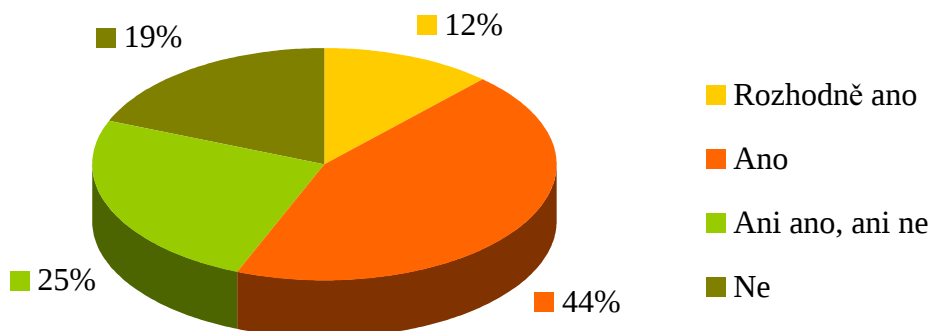


Otázka č. 13:

Považujete sledování televize za riziko?

Rozhodně ano považuje sledování televize za riziko 6 rodičů, což činí věkový průměr dětí byl 4,8 roku, což činí 12%. Za riziko považuje sledování televize dalších 21 rodičů, což činí 44%, věkový průměr dětí byl 5 roků, nerozhodných je 12 respondentů-rodičů, což činí 25%, věkový průměr dětí byl 4,8 roku. Pro 9 rodičů televize riziko nepředstavuje, což činí 19%, věkový průměr dětí byl 4 roky, rozhodně ne neodpověděl ani jeden respondent. Podle výsledků lze říci, že čím menší dítě, tím menší vidí rodiče ve sledování televize nebezpečí.

Graf 3: Věkové zastoupení.



Otázka č. 14:

Označte, co považujete za závažné riziko sledování televize?

Nedostatek pohybové aktivity – 23x, což činí 48% respondentů-rodíčů

Izolace a následný nezájem o kamarády – 5x, což činí 10% respondentů-rodíčů. Rodiče si nemyslí, že sledování televize může u dětí mít za následek nezájem o své vrstevníky.

Zhoršený rozvoj řeči a komunikace – 5x, což činí 10% respondentů-rodíčů. I přes to, že rodiče vědí, že dítě před televizí hlavně vnímá, minimálně komunikuje, se neprokázalo, že by ve sledování televize viděli riziko špatného rozvoje řeči.

Získávání nevhodných informací – 28x, což činí 58% respondentů-rodíčů. Více než polovina respondentů-rodíčů vidí jako riziko obsah, tedy to, co dítě vidí na televizní obrazovce.

Jiné: Pasivní příjem informací

Agresivita – 5x

Nezájem o ostatní aktivity, stavění ze stavebnic, úklid pokoje apod.

Děti jsou mimo realitu, nerozlišují realitu od fikce – 4x

Násilí, nevhodné vzorce chování

Z výsledků vyplynulo, že rodiče považují sledování televize za rizikové z hlediska obsahu, a to v 28 případech z 48, tedy v 58% v získávání nevhodných informací. Do této položky lze zařadit i násilí, hrubost, smrt, katastrofy, agresi. Pro pět respondentů toto vymezení nestačilo a v „jiné“ uvedli agresivitu samostatně. Dále pak rodičům, respondentům vadí minimální vyvíjená aktivita při sledování - představuje pro rodiče riziko. Podle některých studií lze mluvit o riziku vedoucím k nadváze až obezitě.

Otázka č. 15:

Označte, co považujete za přínos televize?

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda rodiče považují televizní pořady za přínos a v čem; někteří označili pouze jediný, někteří i více.

Získávání informací – 32x, což činí 67% respondentů-rodíčů

Dítě si prožije svět fantazie – 21x, což činí 44% respondentů-rodíčů

Rodič získá čas na to, co nestíhá – 18x, což činí 38% respondentů-rodičů

Jiné: „Rodič nemusí dítěti organizovat zábavu.“

„Nevidím na tom nic dobrého, snad, že si může podle děje hrát s kamarády.“

Respondenti-rodiče předškolních dětí oslovené skupiny dětí, vidí jako největší přínos získávání informací. V 38% je přínosem televize ve formě tzv. „třetí babičky“, kdy je televize využívána z nedostatku času.

Časový snímek:

Součástí dotazníku byl i časový snímek, ve kterém jsem požádala rodiče, aby zaznamenali do tabulky, kdy se jejich děti dívají na televizi. Snímek mi sloužil pro kontrolu s otázkou č. 3: Odhadněte dobu, kterou stráví Vaše dítě denně sledováním televize. Ve většině případů se údaje shodovaly, 2 respondenti mi snímek nevyplnili.

2.4 Závěr praktické část

Na základě vyhodnocení výsledků dotazníku uvádím odpovědi na položené výzkumné otázky:

Otázka č. 1: **Do jaké míry rodiče výchovně ovlivňují vztah dětí k TV?**

Zajímavé bylo zjištění, že současná generace rodičů předškolních dětí věnuje poměrně velkou pozornost jak regulaci sledovaného pořadu, tak i délce sledování pořadů všeobecně. 71% rodičů určuje dětem na co se budou dívat, 85% určuje čas strávený před obrazovkou. Nelze ale říci, že by stoupajícím věkem dětí klesal podíl jejich dohledu. Rodiče, kteří regulují čas i obsah, nemají potřebu sledovat pořady společně s dětmi. Více než polovina jich sleduje pořady společně s dětmi a také se vrací k obsahu. Mezi nejoblíbenější pořady patří Kouzelná školka, večerníček, Animáček.

Průzkum potvrdil, že s postupným nárůstem věku se zpřesňují požadavky předškolního dítěte na pravidelnost sledování pořadu.

Otázka č. 2. **Uvědomují si rodiče zodpovědnost za dopady televizního vysílání na jejich předškolní děti?**

Dle výsledků průzkumu usuzuji na uvědomění si zodpovědnosti ze strany rodičů. Svým dětem určují obsah, čas, sledují společně, znají oblíbený pořad. Televize představuje pro rodiče příležitost pro získávání informací, ale také hrozbu v podobě těch nevhodných, obsahujících násilí.

Polovina (50%) rodičů s dětmi o shlédnutém pořadu hovoří, dalších 42% z nich s dětmi hovoří občas, tedy někdy ano, někdy ne (varianta v grafu: ani ano, ani ne). Toto chování lze hodnotit jako uvědomění si zodpovědnosti.

Motivace dětí k tomu, aby vyhověly našim požadavkům, ať oprávněným či neoprávněným, je různá. Srovnání užívání televize jako motivace obecně, tedy kladné nebo záporné, bylo přineslo tyto výsledky: 15% rodičů rozhodně odmítá a 44% rodičů nepoužívá televizi ani jako odměnu, ani jako trest. Rozdílně se vyjádřila necelá třetina rodičů, převažovalo však pozitivní motivování. Pouze 10% rodičů využije televizi k tomu, aby přesvědčilo své dítě k jimi požadované činnosti, může to být např. snědení

jídla, uklizení hraček, atd. Lze říci, že rodiče tedy nepodporují v dětech touhu po sledování televize tím, že ji používají jako motivaci.

Otázka č. 3: Vidí rodiče ve sledování TV nebezpečí?

Ano, pro rodiče představuje sledování televize jejich předškolními dětmi nebezpečí a to hlavně v podobě získávání nevhodných informací, proto regulují obsah a čas, dívají se společně.

ZÁVĚR

Pro výběr tématu této bakalářské práce pro mne byl důležitý postoj k množství času, který hodlám sama se svou dcerou strávit před televizní obrazovkou v porovnání se současným pohledem rodičů předškolních dětí.

Potvrdil se mnou již v roce 2007 zjišťovaný rozsah sledování televize předškolním dítětem, který se pohybuje kolem 60 minut denně. Tento údaj je jistě velmi ovlivněn regulací rodičů. Nelze předpokládat, že „volný čas předškolního dítěte“ bude mít stejnou charakteristiku jako u dospělého. Stále je regulován dospělým. Rodiče cítí zodpovědnost, regulují, domlouvají se, dávají svým předškolním dětem na výběr.

Z charakteristik dětského myšlení a vnímání lze usoudit, jak nebezpečné může být pro děti sledování nevhodných pořadů předškolními dětmi. Prostřednictvím sociálního učení již velmi malé děti dokáží napodobovat to, co v televizi vidí. Identifikací, jako jedním z druhů učení, se děti vžívají do hlavního hrdiny. Proto v pořadech pro děti převládá oblost tvarů, postavy mají zřetelné povahové kladné nebo záporné rysy, a dítě se tudíž orientuje, kdo je špatný a kdo dobrý. Zajímavá bylo podrobnější seznámení se souvislostí mezi shlédnutým násilím a následnými reakcemi dětí. Nelze brát tuto otázku povrchně. Výzkumy jasně ukazují na možné negativní dopady.

Ráda bych, na základě seznámení se s teoretickými poznatky a výsledky výzkumu, upozornila na nezastupitelnou roli „nás“ dospělých. Jsme těmi, kdo určují, jak se bude další generace schopna vyrovnat s technickým pokrokem a jejich „neodolatelnou atraktivitou“.

Děti získávají sledováním televize nové informace o životě lidí, zvířat, rostlin. Získávají ale nereálnou představu. Nemají možnost zjistit jak velká je srna, sova, liška, atd. Nevědí, kdy musejí jít do lesa, aby ji mohly zahlédnout. Informace jsou zprostředkované, faktické, chybí zážitky. Následně můžeme slyšet: „Jablka rostou v obchodě.“, „Kdo postavil tuhle horu?“. Předškolní období je obdobím objevování, zkoumání, pozorování prostřednictvím vlastních zážitků a zkušenosti, zkusme je využít! Kdy jindy než právě v tomto období jsou děti tak nepopsatelně fascinovány svými zážitky. Kdy jindy nám budou o svých zážitcích vyprávět, proto umožněme dětem co nejvíce reálných zážitků!

SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY

BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85850-11-7.

DAVIDO, R. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-449-4.

GAVORA, P. *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-15-X.

HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-888-0.

HELUS, Z. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1168-3.

HOFBAUER, B. *Děti mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004.

KOŤA, J. Televizní svět iluzí a snů: agresivita, vzdělání a dítě. In *Dítě, výchova a kulturní proměny světa*. Pamětní spis k významnému životnímu jubileu prof. PhDr. Zdeňka Heluse, DrSc. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1995, s. 39-47.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-195 – X.

MANDER, J. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-063-5.

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X.

MIČIENKA, M., JIRÁK, J. a kol. *Základy mediální výchovy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-315-4.

OPRAVILOVÁ, E. *Předškolní pedagogika I.. Smysl a proměny dětství*, Liberec: Pedagogická fakulta Technické univerzity v Liberci. Katedra pedagogiky a psychologie, 2002. ISBN 80-7083-656-3.

OPRAVILOVÁ, E., KROPÁČKOVÁ J. *Studijní texty k předškolní pedagogice s úvodem do pedagogiky*, Praha: Pedagogická fakulta Karlovy univerzity, 2005. ISBN 80-7290-251-2.

PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ E., MAREŠ J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-252-1.

ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995.
ISBN 80-7178-084-7.

SUCHÝ, A. *Mediální zlo – mýty a realita*. Praha: Triton, 2007.
ISBN 978-80-7254-926-9.

SŮROVÁ, E. *Výchovné postoje rodičů ve vztahu k televizi*. Bakalářská práce.
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2009.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie. Dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál 2000.
ISBN 80-7178-308-0.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Nevyplněný dotazník pro rodiče

Příloha č. 2 – Vyplněný dotazník pro rodiče

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Časový snímek dne předškolního dítěte.

Graf 2: Aktivita předškolního dítěte během volného času.

Graf 3: Věkové zastoupení.

Graf 4: Každý den před televizní obrazovkou.

Graf 5: Regulace obsahu.

Graf 6: Regulace času.

Graf 7: Výsledky porovnání odpovědí na otázku č. 4 a č. 5.

Graf 8: Zájem dítěte o pořad.

Graf 9: Flow zážitek.

Graf 10: Společně sledují.

Graf 11: Vracejí se k shlédnutému obsahu.

Graf 12: TV jako pozitivní motivace.

Graf 13: TV jako negativní motivace.

Graf 14: TV jako motivace.

Graf 15: TV jako riziko.

Vážení rodiče,

Jmenuji se Lenka Váľková, studuji poslední specializaci v pedagogice – učitelství pro mateřské školy na JČU v Český Budějovicích. Ráda bych vás požádala o vyplnění níže přiloženého zcela anonymního dotazníku, který využiji pro zpracování praktické části bakalářské práce. V případě, že vás téma zaujalo, vás ráda seznámím s výsledky průzkumu (prosím o zaslání dotazu na můj e-mail: lenkavalkova@gmail.com).

Prosím, vyberte Vám nejvíce vyhovující odpověď, případně doplňte vlastní.

1. Jaký je věk vašeho dítěte.
 - a) 4
 - b) 5
 - c) 6
 - 7 a více let
2. Sleduje Vaše dítě televizi každý den?
 - a) Ano
 - b) Ne
3. Odhadněte dobu, kterou stráví Vaše dítě denně sledováním televize?
 - a) minut
4. Určujete dítěti, na co se bude dívat?
 - a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
5. Určujete dítěti čas před televizí?
 - a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
6. Má Vaše dítě svůj oblíbený pořad.
 - a) Má, jaký ?
 - b) Ne, nemá
7. Vyžaduje Vaše dítě pravidelné sledování pořadu či seriálu?
 - a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne

8. Sleduje dítě TV tak, že nevnímá, co se kolem něj děje, s otevřenými ústy?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
9. Sledujete pořady společně?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
10. Vracíte se v rozhovoru ke shlédnutému pořadu?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
11. Používáte sledování TV jako odměnu?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
12. Používáte sledování TV jako trest?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
13. Považujete sledování televize za riziko?
- a) Rozhodně ano
 - b) Ano
 - c) Ani ano, ani ne
 - d) Ne
 - e) Rozhodně ne
14. Označte, co považujete za závažné riziko sledování televize?
- a) Nedostatek pohybové aktivity
 - b) Izolace a následný nezájem o kamarády
 - c) Zhoršený rozvoj řeči nebo komunikace
 - d) Získávání nevhodných informací
 - e) Jiné

15. Označte, co považujete za přínos televize?

- a) Získávání informací
- b) Dítě si prožije svět fantazie
- c) Rodič získá čas na to, co nestíhá
- d) jiné

Děkuji, že jste si udělali čas na zodpovězení otázek.

Časový snímek

Prosím Vás o vyplnění časového snímku. Jde mi o zaznamenání času stráveného sledováním televize předškolním dítětem během sedmi po sobě jdoucích dnů.

	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00	20.00	21.00
pondělí														
úterý														
středa														
čtvrtek														
pátek														
sobota														
neděle														

Děkuji za Váš čas.

Lenka Válková